

ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชน : ศึกษาเฉพาะ กรณีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา¹

นิวัฒน์ ภิญโญ²

จากการศึกษาปัญหาการกระทำความผิดซ้ำคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชน กรณีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีของหลักสากล และทฤษฎีเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายในการนำมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้กับเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พร้อมทั้งศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน และการนำมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้กับเด็กและเยาวชนทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายและขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน กฎหมายและแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสาธารณรัฐสิงคโปร์ และเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงที่เหมาะสมเพิ่มเติมจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงในการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนว่ามีสาเหตุมาจากอะไร

จากการศึกษาพบว่ากรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซ้ำมีหลายสาเหตุหลายปัจจัย มีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในตัวเด็กและเยาวชนเอง ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ สาเหตุการกระทำความผิดซ้ำที่เกิดจากบทลงโทษที่ไม่เหมาะสม และลักษณะของกฎหมายที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของเยาวชน เมื่อเยาวชนกระทำความผิดถูกจับกุม และนำมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ทั้งในชั้นก่อนฟ้องคดี และเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษา เด็กและเยาวชนจะได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู สำหรับเยาวชนแล้ว มิได้รู้สึกเจ็บช้ำทรมานกับการต้องโทษ กลับคิดว่าตนเป็นเยาวชนย่อมได้รับการลดโทษและรับโทษในระยะสั้นก็สามารถกลับมาใช้ชีวิตตามปกติและกลับมามีความผิดซ้ำอีก ซึ่งในการกระทำความผิดครั้งหลังหรือครั้งต่อ ๆ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม อินทรมพรรษ์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกลี สิริพิฑูร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เตชะมา

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มาอาจเป็นการกระทำความผิดเช่นเดิมหรือร้ายแรงกว่าเดิม ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในคดียาเสพติดถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่เหมาะสมและเกิดการกระทำความผิดในลักษณะอื่น ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติดนับเป็นปัญหาที่ทำให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้าดำเนินการแก้ไขอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แต่ปัญหาที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนกลับมากระทำความผิดซ้ำซึ่งนับวันยังมีปริมาณคดีที่มีการกระทำความผิดซ้ำมากขึ้นทุกวัน จึงเป็นปัญหาสำคัญที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายุ่งยากยิ่งขึ้นไปอีกหลายเท่าตัว เนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดนั้นมิใช่สาเหตุที่เชื่อมโยงหรือได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยหลายอย่าง ทั้งปัจจัยบริบทซึ่งประกอบไปด้วย ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบสังคมและระบบการศึกษา และปัจจัยสาเหตุที่แท้จริงซึ่งประกอบไปด้วย สาเหตุมาจากครอบครัว บุคลิกภาพเด็กและเยาวชน การคบหาสมาคมที่แตกต่าง การเรียนรู้ทางสังคม การติดยาของสังคมและการไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนหรือขัดเกลาให้กลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคมซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง และยากต่อการที่จะค้นหาและป้องกันแก้ไขทำให้ประเทศชาติต้องเสียกำลังคนและงบประมาณมหาศาลในการป้องกัน เยียวยา และแก้ไขโดยได้ผลไม่ดีเท่าที่ควรซ้ำยังสร้างความหวาดกลัวให้กับคนในชุมชนและสังคมทำให้สังคมไม่ปกติสุขนับเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ทุกคนทุกครอบครัวทุกภาคฝ่ายของรัฐและเอกชนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันเพื่อแก้ไขการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนให้หมดไป แต่ถ้าหากปัญหาดังกล่าวนี้อย่างคงมีต่อไปและไม่ได้รับการแก้ไขจะเกิดผลเสียตามมา คือ ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยังไม่ชัดเจนไม่ครอบคลุมหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง คือ ปัญหาการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก่อนฟ้องคดี ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ได้บัญญัติหลักกฎหมายมาตรา 86 ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่ใช้มาตรการพิเศษการดำเนินคดีอาญา โดยการนำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมาใช้ในชั้นก่อนฟ้องคดีดังกล่าว กระบวนการในการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนนั้นใช้หลักการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือเมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด มีขั้นตอนกระบวนการตรวจสอบการจับกุม หรือขั้นตอนกรณีเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดเข้ามาขอตัวว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พ.ศ.2553 ตามมาตรา 66 มาตรา 69 และ มาตรา 80 เมื่อศาลเห็นว่ากระบวนการของเจ้าพนักงานสอบสวน ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา 86 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีที่เด็กหรือเยาวชน ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะ มีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้ จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชน สำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพ ร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณา เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็ก หรือเยาวชนปฏิบัติและหากจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนอาจกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ ทั้งนี้เพื่อแก้ไข ปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม แล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อ พนักงานอัยการเพื่อพิจารณา โดยการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมจากเด็ก หรือเยาวชนและผู้เสียหายด้วยหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย” จากหลักกฎหมายหากเด็กหรือเยาวชนไม่เคย ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และเมื่อมีการพิจารณาแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจจะกลับตนเป็นคนดี ของสังคม ก็จะมีการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนจะไม่ถูกฟ้องคดี โดยจะให้เด็กเข้าสู่ กระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

ประเด็นปัญหาที่สอง คือ ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ในการใช้มาตรการ พิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ขึ้นก่อนฟ้องคดีตามมาตรา 86 วรรคหนึ่ง วางหลักไว้ว่า “...หากเด็กหรือ เยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพ ร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจ พิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง...” จากหลักกฎหมายกำหนดให้ ผู้อำนวยการสถานพินิจใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าเด็กหรือ เยาวชนอาจกลับตัวเป็นพลเมืองดี แต่จะมี วิธีการอย่างไรจึงจะทราบว่าเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดมาจะสำนึกในการกระทำความผิดของตน และ กลับตนเป็นคนดีได้ โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพราะเด็กหรือเยาวชนเมื่อกระทำความผิดอาจ แก่ถึงว่าสำนึกผิด สุดท้ายก็กลับมากระทำความผิดอีก การที่กฎหมายให้อำนาจผู้อำนวยการสถานพินิจในการ ใช้ดุลพินิจเพียงคนเดียวมีข้อดีทำให้เกิดการคล่องตัว รวดเร็วในการตัดสินใจ แต่ปัญหาก็คือการตัดสินใจ เพียงคนเดียว อาจทำให้ขาดการตรวจสอบ และการถ่วงดุลในการใช้อำนาจได้ หากมีการประชุม

ปรึกษาหารือ รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงาน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดูแลหรือ
ควบคุมเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

ประเด็นปัญหาที่สาม คือ การกำหนดอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดในการใช้มาตรการ
พิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาระหว่างการพิจารณาคดี ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี
พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 90 บัญญัติว่า “เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือ
เยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินยี่สิบปี ไม่ว่าจะ
มีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้
จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก่อนมีคำพิพากษา หากเด็ก
หรือเยาวชนสำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอมและ โจทก์ไม่คัดค้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า
พฤติการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควร และศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคน
ดีได้ และผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควรหากนำวิธีจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็น
ประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชนและต่อผู้เสียหายมากกว่าการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีคำสั่งให้
ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการดำเนินการเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว โดยมี
เงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย
ปฏิบัติแล้วเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่ที่ศาลมีคำสั่ง หากศาลเห็นชอบด้วยกับแผน
แก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ดำเนินการตามนั้นและให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว หากศาลไม่เห็นชอบ ให้ดำเนิน
กระบวนการพิจารณาต่อไป” การที่กฎหมายบัญญัติโทษที่กระทำความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 20 ปี ผู้ศึกษาเห็น
ว่าไม่สามารถที่จะช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กหรือเยาวชนได้ จากกระบวนการใช้มาตรการพิเศษ
แทนการดำเนินคดีอาญาเริ่มตั้งแต่ขั้นก่อนฟ้องคดี ขั้นพิจารณาคดี จากหลักกฎหมายที่กล่าวมาทำให้เด็กหรือ
เยาวชนที่กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวไม่เจ็ดหลาบ ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีกำนันคุมครอง
สิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนอยู่ในขั้นดี แต่ก็มีคดีที่ฟ้องต่อศาลมาก จึงควรที่จะชั่งน้ำหนักว่าผลดี
ผลเสียในการที่คุ้มครองสิทธิเด็กมากจนเกินไป ต้องทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความสำนึกในการกระทำ
ความผิด แต่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดคิดว่าถึงจะกระทำความผิดอย่างไรก็ไม่โดนลงโทษจำคุก
แน่นอน

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตาม
พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ผู้ศึกษาพบว่า
มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก่อนฟ้องคดี ตามพระราชบัญญัติศาล
เยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควร

ปรับปรุงแก้ไขมาตรา 86 วรรคหนึ่ง จากเดิมบัญญัติว่า “...ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนหากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคํานึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพ ร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำ ความผิดแล้ว...”

แก้เป็น “...ถ้าไม่ปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนเคยใช้แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู หรือถูกฟ้องคดีต่อศาลมาก่อน หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคํานึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพ ร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำ ความผิดแล้ว...”

2. ปัญหาผู้ที่มีอำนาจพิจารณาให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ชั้นก่อนฟ้องคดีตามมาตรา 86 วรรคหนึ่ง ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงแก้ไขมาตรา 86 วรรคหนึ่ง จากเดิมบัญญัติว่า “ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคํานึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพ ร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำ ความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ...”

มาตรา 86 วรรคสอง วางหลักว่า “เมื่อพนักงานอัยการได้รับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและความเห็นของผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจตามวรรคหนึ่งแล้ว หากมีข้อสงสัยอาจสอบถามผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้สั่งแก้ไขแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือสั่งดำเนินคดีต่อไป และให้ผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งคำสั่งของพนักงานอัยการให้พนักงานสอบสวนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ หากพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนแล้ว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าวและให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูทันที พร้อมทั้งรายงานให้ศาลทราบ”

มาตรา 87 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา 86 ให้ผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจเชิญฝ่ายเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ฝ่ายผู้เสียหาย และนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมประชุม และหากเห็นสมควรอาจเชิญผู้แทนชุมชนหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด หรือพนักงานอัยการด้วยก็ได้...”

มาตรา 86 วรรคหนึ่ง แก้เป็น “หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคํานึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพ ร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำ ความผิดแล้ว ให้ผู้ผู้อำนวยการเชิญคณะกรรมการพิจารณา ประชุมเพื่อประเมินว่าเด็กหรือเยาวชนอาจ

กลับคนเป็นคนดีโดยไม่ต้องฟ้องคดี หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอาจกลับคนเป็นคนดี ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดที่เหมาะสม เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบด้วยแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแล้วให้รายงานให้ศาลทราบ ทั้งนี้ แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหายด้วยหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย”

เพิ่มเติมความหมายในมาตรา 4

“คณะกรรมการพิจารณา” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ประกอบด้วย พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ผู้อำนวยการสถานพินิจ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ผู้นำชุมชน

ยกเลิกมาตรา 86 วรรคสอง มาตรา 87 วรรคหนึ่ง

3. ปัญหาการกำหนดอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาระหว่างการพิจารณาคดี ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 90 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงแก้ไขมาตรา 90 จากเดิม “เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินยี่สิบปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ...”

แก้ไขเป็น มาตรา 90 “เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินยี่สิบปี ให้ศาลกำหนดบทลงโทษเด็กหรือเยาวชนตามอัตราโทษอย่างสูงที่กำหนดไว้ ตามพฤติการณ์ความรุนแรงแห่งคดี หากไม่ปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนเคยใช้แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู หรือถูกฟ้องคดีต่อศาลมาก่อน ศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอมและโจทก์ไม่คัดค้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าพฤติการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควร...”

เอกสารอ้างอิง

- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, อาชญากรรม การป้องกัน การควบคุม, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: พรทิพย์การพิมพ์, 2548)
- ประพันธ์ พันธุ์วิชาติกุล, การลงโทษสถานหนักต่อผู้กระทำความผิดกฎหมาย, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2523)
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2537), กฎหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน.กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ร้อยตำรวจโท อภิวุฒิ นະวาระ. (2560). มาตราการลงโทษทางอาญา: ศึกษากรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ. กรุงเทพฯ:
- สิทธิศักดิ์ วนะชกิจ.(2563).คู่มือมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา.ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.กรุงเทพฯ